

पाणिनीयव्याकरणोदाहरणकोशः

तिङन्ते ण्यन्तप्रक्रिया-लकारार्थप्रक्रियाप्रकरणम् सिद्धिः

सम्पादकः ई - सामग्री निर्माता च

F. GRIMAL, V. VENTARAJA SHARMA, S. LAKSHMINARSIMHA

विरचितेन इयं सामग्री पाणिनीयव्याकरणोदाहरणकोशाद् छात्रहिताय संकलिता कृतः

डॉ. इन्द्र कुमार मीना

सहायकाचार्यः, व्याकरणविभागः

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(संसदः अधिनियमेन स्थापितः, भारतसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालयाधीनः)

क.जे. सोमैयापरिसरः, विद्याविहारः

मुम्बई, महाराष्ट्रम् - 400077

पाणिनीयव्याकरणोदाहरणकोशः

तिङन्ते ण्यन्तप्रक्रिया-लकारार्थप्रक्रियाप्रकरणम् सिद्धिः

ण्यन्तप्रक्रिया

1. अचकाणत्
2. अचचकासत्
3. अचचेष्टत्
4. अचिकीर्तत्
5. अचिचेष्टत्
6. अचीकणत्
7. अचीकृतत्
8. अचीचकासत्
9. अचूचुरत्
10. अजिघ्नपत्
11. अजिघ्निपत्
12. अजीजवत्
13. अजीहयत्
14. अजुहावत्
15. अजूहवत्
16. अडुढौकत्
17. अतिष्ठिपत्
18. अददरत्
19. अदिद्रवत्
20. अधिगमयति
21. अध्यजीगपत्
22. अध्यापयति
23. अध्यापिपत्
24. अपीपवत्
25. अपीप्यत्
26. अपुस्फरत्
27. अपुस्फुरत्
28. अबभ्राजत्
29. अबीभवत् 1
30. अममार्जत्
31. अमीमवत्
32. अमीमृजत्
33. अयीयवत्
34. अररम्भत्
35. अरीरवत्
36. अर्पयति
37. अललम्भत्
38. अलीलवत्
39. अववर्तत्
40. अववेष्टत्
41. अवातस्तम्भत्
42. अविवेष्टत्
43. अवीवृतत्
44. अशशासत्
45. अशिश्चयत्
46. अशूशवत्
47. असस्मरत्
48. असिस्रवत्
49. असुस्रवत्
50. असूषुपत्
51. आटिटत्
52. आड्डिडत्
53. आर्चिचत्
54. आशिशत्
55. ईर्ष्ययति
56. उल्लापयते 1
57. ऐर्षिष्यत्
58. ऐर्ष्ययत्
59. औन्दिदत्
60. औब्जिजत्
61. क्नोपयति
62. क्रापयति
63. क्षमापयति
64. गमयति
65. गूहयति
66. घातयति
67. चपयति
68. चापयति
69. चाययति
70. चोरयति
71. छाययति
72. जनयति
73. जरयति
74. जापयति
75. दूषयति 1
76. दूषयति 2
77. दोषयति
78. न्यसीषहत्
79. पर्यसीषिवत्
80. पालयति
81. प्रत्याययति
82. प्राणिणत्
83. प्रार्थयन्ति
84. भापयते
85. भावयति 1

86. भावयते
87. भावयाम्बभूव
88. भीषयते
89. मा इदिधत्
90. मा प्रेदिधत्
91. रजयति
92. रञ्जयति
93. रेपयति
94. रोपयति
95. रोहयति
96. लापयते
97. वाजयति
98. वापयति 1
99. वापयति 2
100. वाययति
101. विलापयति
102. विलाययति
103. विलालयति 1
104. विलालयति 2
105. विलीनयति
106. विस्मापयते
107. विस्माययति
108. व्याययति
109. व्लेपयति
110. शातयति
111. शादयति
112. शाययति 2
113. साधयति 1
114. साययति
115. सेधयति
116. स्थापयति 2
117. स्फारयति
118. स्फावयति
119. स्फोरयति
120. हेपयति
121. ह्वाययति

सन्नन्तप्रक्रिया

1. अञ्जिजिषति
2. अधिजिगमिषति
3. अधिजिगांसते
4. अधिजिगांस्यते
5. अधिजिगापयिषति
6. अधीषिषति
7. अध्यापिपयिषति
8. अभिसुसूषति
9. अरिरीषति
10. अर्दिधिषति
11. अशिशिषते
12. आरिरात्सति
13. ईप्सति
14. ईत्-सति
15. ईर्ष्यिषति
16. ईर्ष्यिषति
17. उचिच्छिषति
18. ऊर्णुनविषति
19. ऊर्णुनूविषति
20. ऊर्णुनूषति
21. एषिषिषति
22. चिकरिषति
23. चिकल्पिषते
24. चिकीषति
25. चिचीषति
26. चुक्षावयिषति
27. जिगंस्यते
28. जिगमिषति
29. जिगरिषति
30. जिगलिषति
31. जिगांस्यते
32. जिगीषति
33. जिघत्सति
34. जिघांसति

35. जिघृक्षति
36. जिजावयिषति
37. जिज्ञपयिषति
38. जिज्ञापयिषति
39. जुगुप्सिषते
40. जुघुक्षति
41. जुहावयिषति
42. ज्ञीप्सति
43. तितंसति
44. तितनिषति
45. तितरिषति
46. तितरीषति
47. तितांसति
48. तितीर्षति
49. तितृहिषति
50. तितृक्षति
51. तिष्ठासति
52. तुष्टूषति
53. दित्सति 1
54. दित्सति 2
55. दित्सति 3
56. दित्सते 1
57. दित्सते 2
58. दिदम्भिषति
59. दिदरिद्रासति
60. दिदरिद्रिषति
61. दिदरिषते
62. दिदीषते
63. दिदेविषति
64. दिद्युतिषते
65. दिघोतिषते
66. दिधरिषते
67. दुद्यूषति
68. दुध्वर्षति
69. धित्सति 1
70. धित्सति 2

71. धित्सते	107. मुमूर्षति	143. सिसनिषति
72. धिप्सति	108. मोक्षते	144. सिसाहयिषति
73. धीप्सति	109. यियक्षते	145. सिसिक्षति
74. निनर्तिषति	110. यियविषति	146. सिसेविषति
75. निनृत्सति	111. यियावयिषति	147. सिस्मयिषते
76. नुनावयिषति	112. युयूषति	148. सिस्त्रावयिषति
77. परिषिषिक्षति	113. रित्सति	149. सिस्वरिषति
78. पित्सति	114. रिप्सते	150. सिस्वादयिषति
79. पित्सते	115. रिरावयिषति	151. सिस्वेदयिषति
80. पिपठिषति	116. रुरुचिषते	152. सुषुप्सति
81. पिपतिषति	117. रुरुदिषति	153. सुष्वापयिषति
82. पिपविषते	118. रुरोचिषते	154. सुस्यूषति
83. पिपावयिषति	119. लिप्सते	155. सुस्त्रावयिषति
84. पिपृच्छिषति	120. लिलावयिषति	156. सुस्वूर्षति
85. पुस्फारयिषति	121. लिलिखिषति	
86. प्रतीषिषति	122. लिलेखिषति	
87. प्राणिणिषति	123. विवरिषति	
88. बिभरिषति	124. विवरिषते	
89. बिभर्क्षति	125. विवरीषति	
90. बिभर्जिषति	126. विवर्तिषते	
91. बिभावयिषति	127. विवर्धिषते	
92. बिभित्सति	128. विविदिषति	
93. बिभ्रक्षति	129. विवृत्सति	
94. बिभ्रज्जिषति	130. वुवूर्षति	
95. बुभूषति	131. वुवूषते	
96. बुभूर्षति	132. शिक्षति 1	
97. मित्सति 1	133. शिक्षति 2	
98. मित्सति 2	134. शिक्षते 2	
99. मित्सति 3	135. शिश्रयिषति	
100. मित्सते 1	136. शिश्रीषति	
101. मित्सते 2	137. शिश्वाययिषति	
102. मित्सते 3	138. शुशावयिषति	
103. मीमांसिषते	139. शुश्रूषते	
104. मुमुक्षति	140. सञ्जिगंसते	
105. मुमुक्षते	141. सिषाधयिषति	
106. मुमुषिषति	142. सिषासति	

यङ-प्रक्रिया

1. अटाट्यते
2. अबोभूयिष्ट
3. अरारिता
4. अरार्यते
5. अशाशिता
6. ऊर्णोनूयते
7. कोकूयते
8. चंचूर्यते
9. चञ्चूर्यते
10. चलीक्लृप्यते
11. चेकीयते
12. चेक्रीयते
13. चोकूयते
14. जङ्घन्यते
15. जञ्जन्यते
16. जञ्जप्यते
17. जरीगृह्यते
18. जाजायते
19. जेगिल्यते

20. जेघ्नीयते
21. जेघ्नीयते
22. डोढौक्यते
23. तोत्रौक्यते
24. देदीयते
25. देध्मीयते
26. नरीनृत्यते
27. निसेसिच्यते
28. पंफुल्यते
29. पम्फुल्यते
30. परीपृच्छयते
31. पेपीयते
32. बाभाम्यते
33. बेभिदिता
34. बेभिद्यते
35. बोभूयते 2
36. बोभूयां चक्रे
37. मोमूत्रिता
38. मोमूत्र्यते
39. यंयम्यते
40. यँय्यम्यते
41. रोरुच्यते
42. लोलुप्यते
43. वनीवच्यते
44. वरीवृत्यते
45. वरीवृश्यते
46. वावश्यते
47. वाव्रज्यते
48. वेवीयते 1
49. शाशय्यते
50. शोश्वीयते
51. शोशुभ्यते
52. शोशूयते
53. सञ्चेस्क्रीयते
54. सनीस्रस्यते
55. सासद्यते

56. सास्मर्यते
57. सेषीयते
58. सेसिम्यते
59. सोषुप्यते
60. सोसूचां चक्रे
61. सोसूचिता
62. सोसूच्यते
63. सोसूत्रिता
64. सोसूत्र्यते

यङ्लुक्प्रक्रिया

1. अचङ्खन्
2. अचङ्खनीत् 1
3. अचङ्घनीत् 2
4. अचङ्खानीत्
5. अचङ्खुः
6. अचञ्चुरीत्
7. अचञ्चूः
8. अचर्कः
9. अचर्करीत्
10. अचर्कारीत्
11. अचोकूः
12. अचोकूर्त्
13. अचोकूर्दीत्
14. अचोखूः
15. अचोस्कुन्
16. अचोस्कुन्ताम्
17. अचोस्कुन्दुः
18. अजङ्गन्
19. अजङ्गमिष्टाम्
20. अजङ्गमीत्
21. अजङ्घन्
22. अजङ्घनीत्
23. अजर्गर्धिष्टाम्
24. अजर्गर्धीत्
25. अजर्गृद्धाम्

26. अजर्गृधीत्
27. अजर्घर्त्
28. अजर्घर्त्
29. अजर्घाः
30. अजाघाः
31. अजाघात्
32. अजाहः
33. अजाहर्ताम्
34. अजाहर्तुः
35. अजाहात्
36. अजाहासिष्टाम्
37. अजाहासीत्
38. अजाहिष्यत्
39. अजाहीताम्
40. अजाहुः
41. अजाहेत्
42. अजोगूः
43. अतातः
44. अतातरीत्
45. अतातरुः
46. अतातारिष्टाम्
47. अतातारीत्
48. अतातीर्ताम्
49. अदादधीत्
50. अदादधुः
51. अदादाधीत्
52. अदाधः
53. अदाधत् 1
54. अदाधत् 2
55. अपास्पर्त्
56. अपास्पर्द्
57. अपास्पाः
58. अबोभविष्यत्
59. अबोभवीत्
60. अबोभवुः
61. अबोभूताम् 1

62. अबोभूताम् 2	98. अवरीवर्तीत्	134. चर्क्रियात्
63. अबोभूवीत्	99. अवरीवर्त्	135. चाकर्ति
64. अबोभूवुः	100. अवरीवाः	136. चोकूर्ति
65. अबोभोत् 1	101. अवरीवृतीत्	137. चोकूदीति
66. अबोभोत् 2	102. अवर्वर्तीत्	138. चोस्कुन्ति
67. अमामवम्	103. अवर्वर्त्	139. चोस्कुन्दीति
68. अमामाव	104. अवर्वाः	140. जङ्गतः
69. अमामूम	105. अवर्वृतीत्	141. जङ्घनिता
70. अमामोः	106. असास्वप्	142. जङ्घनीति
71. अमामोत्	107. असास्वपीत् 1	143. जङ्घन्ति
72. अमोमुत्ताम्	108. असास्वपीत् 2	144. जङ्घन्यात्
73. अमोमुदीः	109. असास्वापीत्	145. जङ्घहि
74. अमोमुदीत्	110. आजङ्घते	146. जङ्घन्ति
75. अमोमुदुः	111. आरति	147. जर्गर्धि
76. अमोमोः	112. आरियात्	148. जर्गर्धि
77. अमोमोत् 1	113. चङ्खनानि	149. जर्गढः
78. अमोमोत् 2	114. चङ्खनीति	150. जर्गद्धः
79. अमोमोदीत्	115. चङ्खन्ति	151. जर्गधति
80. अयोयवीत्	116. चङ्खन्यात्	152. जर्गधीति
81. अयोयावीत्	117. चङ्खातः	153. जर्गधीषि
82. अयोयोत्	118. चङ्खायात्	154. जर्गहति
83. अररीति	119. चङ्खाहि	155. जर्गहीति
84. अरर्ति	120. चङ्खन्ति	156. जर्घत्सि
85. अरियर्ति	121. चञ्चुरति	157. जागाद्धि
86. अरियृतः	122. चञ्चुरीति	158. जागृढः
87. अरिय् रति	123. चञ्चूर्तः	159. जागृहति
88. अरिय् रियात्	124. चञ्चूर्ति	160. जाग्रहिता
89. अरृतः	125. चरिर्कर्ति	161. जाग्रहीति
90. अवधिष्टाम्	126. चरीकर्ति	162. जाग्रहीषि
91. अवधीत्	127. चर्करां चकार	163. जाग्रहि
92. अवनीवञ्चीत्	128. चर्करिता	164. जाघात्सि
93. अवनीवन्	129. चर्करीति	165. जाग्रक्षि
94. अवरिवर्तीत्	130. चर्कर्ति	166. जाहतः
95. अवरिवर्त्	131. चर्कृतः	167. जाहति 1
96. अवरिवाः	132. चर्कृयात्	168. जाहति 2
97. अवरिवृतीत्	133. चर्कृति	169. जाहयति

170. जाहयीति	206. नानात्तः	242. मामोमि
171. जाहयीषि	207. नानात्ति	243. मामोषि
172. जाहर्तः	208. नोनवीति	244. मोमुदीति
173. जाहर्ति	209. नोनोति	245. मोमूर्छति
174. जाहर्यति	210. पाप्रच्छति	246. मोमूर्तः
175. जाहर्यीति	211. पाप्रच्छीति	247. मोमोत्ति
176. जाहर्हि	212. पाप्रच्छुः	248. मोमोदां चकार
177. जाहसि	213. पाप्रश्मः	249. मोमोदिता
178. जाहाति	214. पाप्रश्मि	250. मोमोर्ति
179. जाहामः	215. पाप्रष्टः	251. योयवीति
180. जाहामि	216. पाप्रष्टि	252. योयुयात्
181. जाहायात्	217. पास्पर्सि	253. योयूयात्
182. जाहावः	218. पास्पर्थः	254. योयोति
183. जाहासि	219. पास्पर्थति	255. वध्यात्
184. जाहीतः	220. पास्पधि 1	256. वनीवक्तः
185. जाहीथ	221. पास्पधि 2	257. वनीवङ्क्ति
186. जाहीथः	222. पास्पधीति	258. वनीवचति
187. जाहीयात्	223. बोभवां चकार	259. वनीवञ्चीति
188. जाहीहि	224. बोभविता 1	260. वरिवर्तामास
189. जाहेति	225. बोभवीति	261. वरिवर्ति
190. जाहेषि	226. बोभुवति	262. वरिवर्तिता
191. तातराणि	227. बोभूतः	263. वरिवर्तिष्यति
192. तातर्ति	228. बोभूयात्	264. वरिवृतति
193. तातिरति	229. बोभूयाताम्	265. वरिवृतीति
194. तातीर्तः	230. बोभूयास्ताम्	266. वरिवृत्तः
195. तातीर्हि	231. बोभोति	267. वरीवर्तामास
196. तोतूर्तः	232. मामवति	268. वरीवर्ति
197. तोतूर्वति	233. मामवानि	269. वरीवर्तिता
198. तोतूर्वीति	234. मामवीति	270. वरीवर्तिष्यति
199. तोतोर्ति	235. मामावः	271. वरीवृतति
200. तोथोर्ति	236. मामूतः	272. वरीवृतीति
201. दादद्धः	237. मामूतात्	273. वरीवृत्तः
202. दादद्धि	238. मामूमः	274. वर्वर्तामास
203. दाधत्सि	239. मामूहि	275. वर्वर्ति
204. दोदोर्ति	240. मामोति	276. वर्वर्तिता
205. दोधोर्ति	241. मामोतु	277. वर्वर्तिष्यति

278. वर्वृत्ति
279. वर्वृतीति
280. वर्वृत्तः
281. वेवीयते 2
282. सासुप्यात्
283. सास्वपति
284. सास्वपीति
285. सास्वप्तः
286. सास्वप्ति
287. सास्वप्यात्

नामधातुप्रक्रिया

1. अकवयीत्
2. अकवायीत्
3. अचकलत्
4. अचक्रशत्
5. अजहलत्
6. अजूगवत्
7. अतः
8. अति
9. अतितिरायत्
10. अतुः
11. अदद्रढत्
12. अदमुआययति
13. अदस्यति
14. अदिदेवद्रायत्
15. अद्रावीत्
16. अनुतूलयति
17. अनुलोमयति
18. अनूनवत्
19. अन्ति
20. अपप्रथत्
21. अपिप्रथत्
22. अप्सरायते
23. अबभ्रशत्

24. अबीभवत् 2
25. अबुभ्रवत्
26. अभावीत्
27. अभिषिषेणयिषति
28. अभिषेणयति
29. अभ्यषेणयत्
30. अमम्रदत्
31. अमालात्
32. अमालासीत्
33. अमुमुआययति
34. अरीरयत्
35. अर्थापयति
36. अवगल्भते
37. अवगल्भाञ्चक्रे
38. अवचूर्णयति
39. अवयीत्
40. अवागल्भत
41. अवागल्भिष्ट
42. अवायीत्
43. अविविष्वद्रायत्
44. अशनायति
45. अशनीयति
46. अशिश्यत् 1
47. अशिश्यत् 2
48. अश्वस्यति
49. अससधायत
50. असस्वत्
51. असिस्वत्
52. अस्मद्यति
53. अस्मद्यते
54. अस्मयति
55. आददद्रायत्
56. आददमुआयत्
57. आमुमुमुआयत्
58. इदामति
59. उः

60. उत्पुच्छयते 1
61. उदकीयति
62. उदन्यति
63. उदमनायत
64. उदीचयति
65. उदैचिचत्
66. उन्मनायते
67. उपवीणयति
68. उपश्लोकयति
69. ऊष्मायते
70. ऋभुक्षीणति
71. एतयति
72. ओजायते
73. औङ्कारीयत्
74. औजढत्
75. औजिढत्
76. औडढत्
77. औडिढत्
78. औढीयत्
79. औस्त्रीयत्
80. कक्षायते
81. कति
82. कनयति
83. कर्त्रीयति
84. कलयति
85. कवयति
86. कवीयति
87. कवीयात्
88. कष्टायते
89. किंकाम्यति
90. कुटीयति
91. कुमारायते
92. कृतयति
93. कृष्णति
94. कृष्णायते
95. क्रशयति

96. क्लीबते	132. नाव्याञ्चकार	168. मद्यते
97. क्लीबाञ्चक्रे	133. नाव्यिता	169. मधुस्यति
98. क्षीरस्यति	134. नेदयति	170. मध्वस्यति
99. गरयति	135. पटपटायति	171. मादयति
100. गव्यति	136. पटपटायते	172. मापयति
101. गव्याञ्चकार	137. पट्वीमृदूयते	173. मालाञ्चकार
102. गव्यिता	138. पथीनति	174. मालाति
103. गार्गीयति	139. पयस्यति	175. मिश्रयति
104. गीर्यति	140. परिपुच्छयते	176. मुण्डयति
105. गुरूयते	141. परिव्रढयति	177. म्रदयति
106. चक	142. पर्यवव्रढत्	178. यवयति
107. चकौ	143. पाचिकायते	179. यशस्काम्यति
108. चित्रीयते	144. पितरति	180. यशस्यते
109. ज्यापयति	145. पित्रियात्	181. यशायते
110. तपस्यति	146. पुत्रकाम्यति	182. युवायते
111. तिराययति	147. पुत्रीयति 1	183. युष्मद्यति
112. त्रपयति	148. पुत्रीयति 2	184. युष्मद्यते
113. त्वचयति	149. पूर्यति	185. युष्मयति
114. त्वद्यति	150. प्रतिअचिचत्	186. राजानति
115. त्वद्यते	151. प्रतीचयति	187. राजीयति
116. त्वादयति	152. प्रत्यचिचत्	188. रूपयति
117. त्वापयति	153. प्रथयति	189. रोमन्थायते
118. दधिस्यति	154. प्रशस्ययति	190. लवणयति
119. दध्यस्यति	155. प्रापयति	191. लवणस्यति
120. दवयति	156. प्रासादीयति	192. लोहितायति
121. दारदयति	157. फेनायते	193. लोहितायते
122. दिव्यति	158. बंहयति	194. लोहिनीयति
123. देवति	159. बाष्पायते	195. लोहिनीयते
124. द्यवति	160. बुभाव	196. वयति
125. द्रढयति	161. भवति	197. वरयति
126. द्रवति	162. भावयति 2	198. वरिवस्यति
127. द्राघयति	163. भावयति 3	199. वर्णयति
128. धनायति	164. भृशायते	200. वर्षयति
129. धनीयति	165. भ्रशयति	201. वाच्यति
130. नमस्यति	166. मथीनति	202. वात्सीयति
131. नाव्यति	167. मद्यति	203. वारयति

204. वितूस्तयति
205. विदयति
206. विदावयति
207. विद्वयति
208. विद्वस्यते
209. विद्वायते
210. विपाशयति
211. विपुच्छयते
212. विवाय
213. विव्यतुः
214. विष्णूयति
215. वृन्दयति
216. वृषस्यति
217. वेदापयति
218. व्रतयति
219. शब्दयति
220. शब्दायते
221. शावयति
222. शिश्राय
223. शिश्रियतुः
224. शुनयति
225. श्यामायते
226. श्रयति
227. श्राययति
228. श्लक्ष्णयति
229. संवर्मयति
230. संवस्त्रयति
231. सञ्जीवरयते
232. सत्यापयति
233. सत्रायते
234. सध्राययति
235. सपतीयते
236. सपत्नायते
237. सपत्नीयते
238. समबभाण्डत
239. समिअचिचत्

240. समिधिता
241. समिध्यति
242. समिध्यता
243. समीचयति
244. सम्भाण्डयते
245. सम्यचिचत्
246. सर्पिष्काम्यति
247. सस्व
248. सस्वौ
249. साधयति 2
250. सुखायते
251. सुदिनायते
252. सुमनायते
253. स्थवयति
254. स्थापयति 1
255. स्फापयति
256. स्रजयति
257. स्वः काम्यति
258. स्वमनायत
259. स्वयति
260. स्वापयति
261. स्वाशश्वत्
262. हरितायते
263. हलयति
264. होडते
265. होडाञ्चक्रे

कण्डवादिप्रक्रिया

1. असूयति
2. असूयते
3. अस्यति
4. इरज्यति
5. इरस्यति
6. ईर्यति
7. ईर्यते

8. उरस्यति
9. कण्डूयति
10. कण्डूयते
11. कुषुभ्यति
12. दुःख्यति
13. मन्तूयति
14. मन्तूयते
15. महीयते
16. मेधायति
17. लिट्यतिलेख्यति
18. लेटिता
19. लेट्यति
20. लोटिता
21. लोट्यति
22. वल्गूयति
23. सुख्यति
24. हणीयते

प्रत्ययमालाप्रक्रिया

1. अशिश्चीयिषति
2. अश्चीयिषति
3. इन्द्रिीयिषति
4. इन्द्रीयिषति
5. कण्डूयिषति
6. चन्द्रिीयिषति
7. चन्द्रीयिषति
8. चिचन्द्रीयिषति
9. पिप्रापयिषति
10. पुतित्रीयिषति
11. पुत्रीयिषति
12. पुपुत्रीयिषति
13. प्रापयिषति
14. प्रापिपयिषति
15. बोभूययिषति
16. बोभूयिषति

17. वारयिषति
18. वारिषति
19. विवारिषति
20. सिसाधिषति
21. हणीयति

आत्मनेपदप्रक्रिया

1. अधिकुरुते
2. अनुक्रीडते
3. अनुजिज्ञासति
4. अनुजिज्ञासते
5. अनुबभूवे
6. अनुवदति
7. अनुवदते
8. अनुहरति
9. अनुहरन्ते
10. अपकिरति
11. अपजानीते
12. अपवदति
13. अपवदते 1
14. अपस्किरते
15. अवक्रीणीते
16. अवगिरते
17. अवतिष्ठते
18. आक्रमते
19. आक्रामति
20. आक्रीडते
21. आगमयस्व
22. आजघ्ने
23. आतिष्ठते
24. आदत्ते
25. आनुते
26. आपृच्छते
27. आयच्छते 1
28. आयच्छते 2
29. आरोहयते

30. आवधिषाताम्
31. आवधिष्ट
32. आशुश्रूषति
33. आस्ते
34. आहत
35. आहते
36. आहन्ति
37. आहसत
38. आहसाताम्
39. आह्वयति
40. आह्वयते
41. उच्चरति
42. उच्चरते
43. उत्कुरुते
44. उत्तपति
45. उत्तपते 1
46. उत्तिष्ठति
47. उत्तिष्ठते
48. उदाकुरुते
49. उदायंस्त
50. उदायत
51. उद्यच्छति
52. उद्यच्छते
53. उद्युङ्क्ते
54. उन्नयते
55. उपकुरुते
56. उपक्रमते 1
57. उपक्रमते 2
58. उपक्रामति
59. उपतस्थे
60. उपतिष्ठति
61. उपतिष्ठते 1
62. उपतिष्ठते 2
63. उपनयते
64. उपयच्छते
65. उपयुङ्क्ते

66. उपवदते
67. उपस्कुरुते
68. उपायंस्त
69. उपायत
70. एदिधिषते
71. एधाञ्चक्रे
72. करोति
73. कारयति 1
74. कारयति 2
75. कारयते 1
76. कारयते 2
77. कुरुते
78. क्रमते 1
79. क्रमते 2
80. क्रमन्ते
81. क्रामति
82. क्रीडति
83. गर्धयति
84. गर्धयते
85. जानाति
86. जानीते 1
87. जानीते 2
88. जानीते 3
89. जिज्ञासते
90. जीवति
91. तिष्ठते
92. दर्शयते
93. दिदृक्षते
94. नयते
95. नयन्ति
96. नाथते
97. नाथसे
98. नियुङ्क्ते
99. निरस्यति
100. निरस्यते
101. निविविक्षते

102. निविशते	138. वहति	174. व्यत्यसै
103. निह्वयते	139. विकरोति	175. व्यत्यास्त
104. नृत्यति	140. विकुरुते	176. व्याददते
105. पराक्रमते	141. विकुर्वते 1	177. व्याददाति
106. पराजयते	142. विक्रमते	178. शपते
107. परिक्रीडते	143. विक्रामति	179. शिक्षते 1
108. परिक्रीणीते	144. विक्रीणीते	180. शिशत्सति
109. प्रकुरुते	145. विजयते	181. शिशयिषते
110. प्रक्रमते	146. वितपते 1	182. शेते
111. प्रक्रामति	147. वितिष्ठते	183. संक्षणुते
112. प्रजानाति	148. विनयति	184. संयच्छति
113. प्रतिजानीते	149. विनयते 1	185. संयच्छते 1
114. प्रतिशुश्रूषति	150. विनयते 2	186. संयच्छते 2
115. प्रतिष्ठते	151. विप्रवदन्ति	187. संयच्छते 3
116. प्रयुङ्क्ते	152. विप्रवदन्ते	188. संवित्ते
117. प्रयुनक्ति	153. विवदन्ते	189. संविदते
118. बभूवे	154. व्यतिगच्छन्ति	190. संविदाते
119. बुभूषति	155. व्यतिघ्नन्ति	191. संविद्रते
120. भुङ्क्ते	156. व्यतिजल्पन्ति	192. संशृणुते
121. भुनक्ति	157. व्यतिध्वे	193. संशृणुमहे
122. मा आहध्वम्	158. व्यतिबभे	194. संस्वरते
123. मा समरत	159. व्यतिभाते 1	195. सङ्क्रामति
124. मा समरन्त	160. व्यतिभाते 2	196. सङ्क्रीडति
125. मा समरेताम्	161. व्यतिभाते 3	197. सङ्क्रीडते
126. मा समृत	162. व्यतिराते 1	198. सङ्गंसीष्ट
127. मा समृषत	163. व्यतिराते 2	199. सङ्गच्छति
128. मा समृषाताम्	164. व्यतिराते 3	200. सङ्गच्छते
129. मुमूर्षति	165. व्यतिलुनन्ति	201. सङ्गसीष्ट
130. यजति	166. व्यतिलुनीते	202. सङ्गिरति
131. यजते 1	167. व्यतिषते	203. सङ्गिरते
132. यजते 2	168. व्यतिषाते	204. सञ्चरते
133. यजन्ति	169. व्यतिषीत	205. सञ्जानाति
134. वञ्चयति	170. व्यतिसे	206. सञ्जानीते
135. वञ्चयते	171. व्यतिस्ते	207. सन्तिष्ठते
136. वदते	172. व्यतिहसन्ति	208. समगंस्त
137. वर्षति	173. व्यतिहे	209. समगत

भावकर्मप्रक्रिया

210. समस्थित
211. समस्थिषत
212. समस्थिषाताम्
213. समारत
214. समारन्त
215. समारेताम्
216. समार्त
217. समार्षत
218. समार्षाताम्
219. समुदाचरते
220. समुह्यात्
221. समूहति
222. समूहते
223. समृच्छते
224. समृच्छिष्यते
225. सम्प्रश्यते
226. सम्पृच्छते
227. सम्प्रयच्छते
228. सम्प्रवदन्ति
229. सम्प्रवदन्ते
230. सम्प्रहरन्ते
231. सुनुते
232. सुन्वन्ति
233. सुस्मूर्षते
234. स्मरयति

परस्मैपदप्रक्रिया

1. अत्ति
2. अनुकरोति
3. अभिक्षिपति
4. आदयते
5. आयामयते
6. आयासयते
7. आशयति
8. उपरमति 1
9. उपरमति 2
10. उपरमते
11. कम्पयति
12. कल्प्ता
13. चलयति
14. चिकलृप्सति
15. चिक्कप्सते
16. दमयते
17. द्रावयति
18. धापयेते
19. नर्तयते
20. नाशयति
21. निगारयति
22. पराकरोति
23. परिमर्षति
24. परिमृष्यति
25. परिमोहयते
26. पाययति
27. पाययते
28. प्रवहति
29. प्रावयति
30. बोधयति
31. भोजयति
32. योधयति
33. रोचयते
34. वादयते
35. वासयति
36. वासयते
37. विरमति
38. विवर्तिषते
39. व्यरंसीत्
40. शाययति 1
41. स्नावयति

1. अकामि 1
2. अकामि 2
3. अगरीध्वम्
4. अगरीध्वम्
5. अगामि
6. अगारिध्वम्
7. अगीर्ष्ट
8. अग्रहीषाताम्
9. अग्राहि
10. अग्राहिषाताम्
11. अग्लायिषाताम्
12. अग्लासाताम्
13. अघानिषाताम्
14. अघानिष्यत
15. अजागारि
16. अदमि
17. अदर्शि
18. अदर्शिषाताम्
19. अदायि
20. अदायिषाताम्
21. अदिषाताम्
22. अदृक्षाताम्
23. अधायिषाताम्
24. अधिषाताम्
25. अनुभूयते
26. अनुभूयन्ते
27. अनुभूयसे
28. अनुभूये
29. अनुभूयेते
30. अन्वतप्त
31. अन्वभविषाताम्
32. अन्वभावि
33. अन्वभाविषाताम्
34. अभञ्जि

35. अभविष्यत	71. ग्राहिषीष्ट	107. भविष्यते
36. अभाजि	72. ग्राहिष्यते	108. भावयाञ्चक्रे
37. अभावयिषाताम्	73. घानिता	109. भावयामासे
38. अभावि 1	74. घानिषीष्ट	110. भावयाम्बभूवे
39. अभावि 2	75. घानिष्यते	111. भावयिता
40. अभाविषाताम्	76. छिनत्ति	112. भावयिषीष्ट
41. अभविष्यत	77. जग्ले	113. भावयिष्यते
42. अभव्यत	78. जन्यते	114. भाविता 1
43. अभूयत	79. जायते	115. भाविता 2
44. अर्ता	80. तन्यते	116. भाविषीष्ट 1
45. अर्यते	81. तायते	117. भाविषीष्ट 2
46. अलम्भि	82. तुष्टुवे	118. भाविष्यते 1
47. अलाभि	83. दाता	119. भाविष्यते 2
48. अवधि 1	84. दायिता	120. भाव्यताम्
49. अवधि 2	85. दायिषीष्ट	121. भाव्यते
50. अवधिषाताम्	86. दासीष्ट	122. भाव्येत
51. अवादि	87. दीयते	123. भूयताम्
52. अशमि	88. दुह्यते	124. भूयते
53. अस्तावि	89. दृश्यते	125. भूयेत
54. अस्ताविषाताम्	90. धीयते	126. भोज्यते
55. अस्तोषाताम्	91. नन्द्यते	127. वधिषीष्ट
56. अहनिष्यत	92. नीयते	128. शंशमयिता
57. अहसाताम्	93. प्रालम्भि	129. शंशमिता
58. आचामि	94. बभूवे	130. शंशम्यते
59. आरिता	95. बुभूषाञ्चक्रे	131. शंशामिता
60. आस्यते 1	96. बुभूषिता	132. शमयिता
61. आस्यते 2	97. बुभूषिष्यते	133. शमयिष्यते
62. इज्यते	98. बुभूष्यते	134. शमिता
63. उह्यते	99. बोध्यते	135. शमिष्यते
64. कृष्यते	100. बोभवाञ्चक्रे	136. शम्यते 1
65. गम्यते	101. बोभविता 2	137. शम्यते 2
66. गृह्यते	102. बोभाविता	138. शय्यते
67. ग्रहीता	103. बोभूयते 1	139. शामिता
68. ग्रहीषीष्ट	104. बोभूयते	140. शामिष्यते
69. ग्रहीष्यते	105. भविता	141. संस्क्रियते
70. ग्राहिता	106. भविषीष्ट	142. सस्मरे

143. स्ताविता
144. स्ताविष्यते
145. स्तूयते
146. स्तोता
147. स्तोष्यते
148. स्मर्ता
149. स्मर्यते
150. स्मारिता
151. स्रस्यते
152. हनिष्यते
153. हन्ता
154. हन्यते
155. हियते

कर्मकर्तृप्रक्रिया

1. अकारि
2. अकृत
3. अगीर्ष
4. अग्रन्थिष्ट
5. अचिकीर्षिष्ट
6. अचीकरत
7. अतप्त
8. अदुग्ध
9. अदोहि
10. अधुक्षत
11. अनंस्त
12. अपाचि
13. अभेदि
14. अलङ्कुरुते
15. अलमकृत
16. अवकिरते
17. अवाकीर्ष
18. अवारुद्ध
19. अवारोधि
20. अवोचत

21. अश्रन्थिष्ट
22. असर्जि
23. आदृत
24. आद्रियते
25. उच्छ्रयते
26. उच्छ्रायिष्यते
27. उत्तपति
28. उत्पुच्छयते 1
29. उत्पुच्छयते 2
30. उदपुपुच्छत
31. उदशिश्त्रियत
32. करिष्यते
33. कारयते 3
34. कारिष्यते
35. कुष्यति
36. कुष्यते
37. कोषिषीष्ट
38. गच्छति
39. गिरते
40. ग्रन्थीते
41. ग्रन्थति
42. ग्रन्थते
43. चिकीर्षते
44. तप्यते
45. दुग्धे
46. नमते
47. नयति
48. पचति
49. पचन्ति
50. पच्यते 1
51. पच्यते 2
52. पच्यते 3
53. प्रस्नुते
54. प्रास्त्राविष्ट
55. प्रास्त्रोष्ट
56. ब्रूते

57. भिद्यते 1
58. भिद्यते 2
59. युज्यते
60. रङ्क्षीष्ट
61. रज्यति
62. रज्यते
63. विकुर्वते 1
64. विकुर्वते 2
65. व्यकारिषत
66. व्यकारिषाताम्
67. व्यकारिष्ट
68. व्यकृत
69. व्यकृषत
70. व्यकृषाताम्
71. श्रन्थीते
72. श्रन्थति
73. सृज्यते
74. स्पृशतः

मीनाय मीननाथाय सिद्धाय परिमेष्ठिने ।
कामान्तकाय बुद्धाय मीनानां पतये नमः ॥
देवदेवं महामीनं शरणागत वत्सलम् ।
दिनबन्धो दयानिधे ! त्वां नमामि महादेवं ॥
मलेच्छानां मारणात् मीना मारणादित्यभिधीयते ।
इन्द्रस्य वंशधरा मीना मारणात् प्रकीर्तिता ॥

नाम - डॉ. इन्द्रकुमारमीना
माता - श्रीमती केशन्तीमीना
पिता - श्री सियाराममीना (पूर्व प्राचार्य एवं प्रोफेसर संस्कृत साहित्य)
पत्नी - डॉ. आरतीमीना (असिस्टेंट प्रोफेसर, संस्कृत साहित्य)
पद - सहायकाचार्यः, व्याकरणविभागः, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, संसदः
अधिनियमेन स्थापितः, भारतसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालयाधीनः, क. जे.
सोमैयापरिसरः, विद्याविहारः, मुम्बई, महाराष्ट्रम् - 400077
उपाधि- शास्त्री, शिक्षाशास्त्री, आचार्य नव्य व्याकरण, M.A - अंग्रेजी साहित्य
PH.D, NET JRF- 25, 73 Code, NFST, SET, CTET etc.
स्थायिसङ्केतः - गांव - सवाई गंज, पोस्ट - पावडेरा , तहसील - चौथ का बरवाड़ा,
जिला - सवाई माधोपुर (राजस्थान) पिनकोड - 322702
दूरभाषः - 8104665512
E-mail - indrakumarmeena1990@gmail.com